БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 282 (8502)
ДЕКАБРИИН 1
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үбэлдөөшье загаһа ехээр бария

Ажалшадай ажана тэниглэн байдалые улам һайжаруулхын тулада парти, правительствомнай шухала хэмжээ абажа байна. Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхын тулада колхоз, совхозуудта шанга тэмсэл дэлгэрэнхэй.

Мүн хүнэй хэрэглэдэг эдеэ хоолой зүйлдэ загаһан горьтойхон һуури эзэлхэ байна. Тиимэһээ манай загаһашад колхознигууд болон механизаторнуудтал адляар элбэг дэлбэг эдеэ хоолой түлөө тэмсэхэ ушартай. Манай республикада загаһанай промышленность яһала хүгжөөгдэнги гээшэ. Жэл бүхэндэ Байгал далайн, Яруунын, мүн бусадшье нуурнуудһаа хэдэн зуу мянган центнер загаһан баригдажа гүрэндэ тушаагдана.

Дубининска загаһанай заводой хүдэлмэришэд, Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Баргажанай аймагай «Путь к коммунизму», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай загаһашад һайнаар хүдэлмэрилжэ, загаһа бариха жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргэбэ. Загаһашадай дурсагдагша коллективүүд мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй Октябриин ойн баярай сессиин Хандалгада харюу болгон, түсэбһөө гадуур загаһа ехээр барихын түлөө оролдожо байна. Дубининска загаһанай завод урда жэлнүүдтэ республикынгаа загаһанай промышленностиин эгээл гээгдэнги предприятинуудай нэгэн байһан юм. Заводойнь хүтэлбэрилэгшэд, партийна организаци социалистическэ мүрысөө һайнаар эмхидхэжэ, загаһа барилгые үбэл, зунгүй нэгэ жэгдээр ябуулһанайнгаа ашаар түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаба.

Иимэ зарим тэды амжалта туйлагдажа байбашье, республика доторнай загаһа барилга бүхы дээрээ муугаар ябажа байна. Дээрэ хэлэгдэһэн Дубининска заводһоо бэшэ загаһанай нэгэшье завод абаһан уялгаяа дүүргээгүй байһаар. Загаһа гүрэндэ тушааха гурбадахи кварталай түсэб холо дүүргэгдээгүй үлөө. Загаһанай промышленностиин олонхи предприятиин иимэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһэнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, зарим хүтэлбэрилэгшэд зунай сезондо найдаад лэ үнгэрһэн үбэлэй үедэ мүльһэн дороһоо загаһа барилгые муугаар ябуулһан байна. Тэдэнэй тоодо Горячинскын загаһанай заводой, Нижне-Ангарскын загаһанай комбинадай хүтэлбэрилэгшэд оролсоно. Мүнөө эдэ предприятинууд жэлэйнгээ түсэбые оройдоол 50—60 процент дүүргээд байна.

Загаһаар элбэг Яруунын нуур Байгал далайда орходоо эртүүр хүрэдэг. Тиимэһээ мүльһэн дороһоо загаһа барилгые тэндэ эртүүр эхилжэ болохо юм. Гэбэшье, эндэхи завод нёдондонойхиһоо холо муугаар хүдэлмэрилнэ. Мүнөө тус заводой хүтэлбэрилэгшэд энэ гээгдэлһээ гарахын тулада шухала хэмжээ абаха ёһотой.

Байгал далай хүрэхэ ойртобо. Тиимэһээ үлэһэн энэ үе соо загаһанай заводууд болон загаһа баридаг колхозууд бүхы зэр зэмсэгээ түгэс бэлэн болгожо, далайн байхатай зэргэ бүхы загаһашадаа эмхитэйгээр агнуурида гаргаха зэргэтэй. Мүнөөшье үнэтэ сагаа гээнгүй, нуурнууд болон далайн эрье тохойнуудта загаһашалхаар болоо.

Загаһанай завод болон комбинадууд Бурят-Монголой Совнархозой мэдэлдэ оробо. Совнархозой эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленностиин управлениин хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд загаһа барилгые гээгдэлһээнь гаргахын тулада зохихо хэмжээ абаха бэзэ.

Республика дотор гүрэндэ тушаагдадаг загаһанай горьтойхон хубинь загаһашад-колхознигуудай хүсөөр баригдадаг гээшэ. Ушар иимэһээ загаһа баридаг колхозууд үбэлэй үеын хүдэлмэриие бэлэдхэл һайнтайгаар угтаха зэргэтэй. Эдэ колхозуудта загаһанай заводууд ажалай эмхидхэлэй болон техническэ талаар ехэ туһаламжа үзүүлхэ байна. Урда жэлнүүдтэ эдэ колхозуудта техническэ туһаламжа багаар хүргэгдэдэг һэн. Мүнөө жэлдэ тэрэнээ дахяад дабтажа болохогүй.

Үбэлэй үедэ загаһа барилгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада завод болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд хүдэлмэрилэгшэдтөө ажаһуудалай һайн эрхэ нүхэсэл байгуулха ёһотой. Тиигэжэ загаһашадай байдаг холын пунктнуудта культурно-гэгээрэлэй, политическэ хүдэлмэри һайжаруулха шухала. Кино харуулга, лекци уншалга эмхидхэхэ, мүн үргэн хэрэглэлэй эд бараа элбэгээр наймаалха шухала.

Коммунизм байгуулгын хэрэгтэ хүн бүхэн хубитаяа оруулаг лэ!

16 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур

Хүрьбын леспромхозой Хасууртайн модо бэлэдхэлэй пунктын модошод модо бэлэдхэжэ, шэрэхэ жэлэйнгээ түсэбые октябриин 30-да дүүргэжэ Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Тиигэжэ тэндэхи модошод Октябриин урда тээхи мүрысөөнэйнгөө амжалтые мүнөө улам саашань арьбадхан, жэлэй дууһатар түсэбһөө гадуур 16 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, шэрэхэ гэһэн уялга абанхай ажаллажа байна.

— Манай модошод Агууехэ Октябриин алдарта 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэндөө урмашан, улам эршэтэйгээр ажаллана. Жэлэй дууһатар түсэбһөө гадуур 16 мянган кубометр модо Эхэ орондоо үгэхэ уялгаяа лаб дүүргэхэбди,— гэжэ пунктын начальник Цырен Балбарович Балбаров хөөрэнэ.

Илангаяа Иван Мартыновай хүтэлбэрилдэг мастерска участогай модошод ажалай ехэ амжалта туйлана. Энэ участогай модошод жэлэйнгээ түсэб гурбан һараар урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 10 мянган кубометр модо үгэхэ уялга абанхай. Участогай модошод ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, түрүү онол арга хэрэглэһэнэй, машина техникынгээ хүсые хүсэдөөр ашаглаһанай ашаар иимэ амжалта туйлаа. Энэ участогта бага комплексно бригаданууд, валочно-трелевочно звенонууд эмхидхэгдэнхэй юм. Тиихэдэ түрүү электрохюрөөшэн Михаил Паршаковой үүсхэлээр май һараһаа эхилжэ, ганса гансаараа туһалагшагүйгөөр модо унагааха арга хэрэглэгдэжэ, хэдэн хүнүүд хамһабариин ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, ондоо ашагтай ажалда хабаадуулагдаа.

Тиихэдэ, модо таллуулдаг тракгористнууд нүхэд Бужак, Тодерич гэгшэд үдэр бүхэндэ даабаряа 150—180 процент дүүргэнэ. Мүн модо ябталагшадай бригада һайнаар ажаллажа, таллуулагдаһан модые һаадгүй ябтална. Жэшээлхэдэ, хэмжэһэн модые тайрагша Бурдуковский, ябталагшад Мартынов, Кабардинский гэгшэд үдэр бүхэндэ даабаряа 120—160 процент дүүргэнэ. Мүн электро аргаар гэшүүһэ отологшод Кольчу В., Данхаева Д. гэгшэд үдэр бүри даабаряа 140—150 процент дүүргэнэ. Эдэнэй хэһэн хүдэлмэринь хододоо шанар һайнтайда тоологдодог юм.

Бэлэдхэгдэһэн модые ойһоо Хүрьбэ голой эрьедэ шэрэдэг пунктын шофёрнууд нүхэд Воропаев, Шелкунов, Вахрушев, Хорошунов гэгшэд халаан бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, бэшэндээ ажалай жэшээ харуулан ажаллана. Эдэнэр машинынгаа хойноһоо техническэ харууһа һайнаар хэжэ, хэзээдэшье һаадгүйгөөр ябуулна.

Мүнөө энэ пунктда үдэрэйнгөө нормо дүүргэдэггүй модошод үгы. Хүдэлмэришэн бүхэн хоорондоо социалистическэ мүрысөө баталанхай ажаллана.

Октябрь һарын дүнгөөр модо бэлэдхэлэй Хасууртайн пунктын модошод аймагай гурбан леспромхозой бүхы пунктнуудай дунда түрүү һуури эзэлжэ гараа. Мүн тиихэдэ энэ пунктын Иван Мартыновай хүтэлбэрилдэг мастерска участогайхид леспромхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ, дирекциин, парторганизациин, мүн хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан тугые алдангүй абажа ябана. Мүнөө жэл тус участогай модошод хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсые 520 кубометртэ хүргэхөөр шиидэнхэй.

Һаяхан тус пунктын модошод СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгые зүбшэн хэлсэхын тула митинг үнгэргэжэ, зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь хахад жэлээр урид дүүргэхэ уялга абаа.

— СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгатай танилсаад, мүн Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ойн баярай сесси дээрэ нүхэр Хрущевой хэлэһэн үгые шудалаад байхадаа улам һайнаар ажаллаха, зургаадахи табанжэлэй нормые жэл урид дүүргэхэ уялга абанаб,—гэжэ суута электрохюрөөшэн Михаил Паршаков митинг дээрэ мэдүүлээ.

Хасууртайн модошод хэлэһэнээ хэрэг дээрээ бэелүүлэн, жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 8 мянга шахуу модо Эхэ оронойнгоо барилганuудта үгөөд байна.

Ц. Дандаров.

Механизаторнуудай үгэ

СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгые, коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан Декларациие, эб найрамдалай Манифестые манай МТС-эй механизаторнууд ехэ баяртайгаар угтажа, үнэн зүрхэнһөө һайшааба.

Нээрээшье, эб найрамдал хамгаалхаһаа ондоо хүндэтэй ямар хэрэг дэлхэй дээрэ мүнөө байха гээшэб? Энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха ябадал—һайн сэдьхэлтэй хүнүүдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Энэ ушарые манай механизаторнууд һайн ойлгожо, ажал хүдэлмэридөө шэнэ амжалта туйлахын тула шармайн оролдоно.

Мүнөө МТС-тэмнай трактор, машинануудые заһабарилха хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Эндэ 57 хүн ажаллана. Тэдэнэй олонхинь—жэшээлхэдэ Д. Орлов, В. Чернышев, В. Калаганский, Д. Добчинов, С. Музыков болон бусад үдэр бүри даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг.

МТС-эй механизаторнууд заһабарилгын хажуугаар харьяата колхозуудтаа ехэ туһа хүргэнэ. 4-дэхи тракторна бригадынхид Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хониной байра барижа дүүргэхэ ойртоо. Мүн «III пятилетка» колхоздо малай тэжээл зөөлсэнэ. Мүн мал ажалай хүшэр хүдэлмэри механизацилха тусхай бригада байгуулагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгада харюу болгон, манай мемеханизаторнууд тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха түсэбөө 1958 оной февралиин 1 болотор дүүргэхэ уялга абаа.

—Социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам хүгжөөхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ гээшэ манай нангин уялга болоно гэжэ бидэ, механизаторнууд мэдүүлнэбди.

Л. Панов, Иволгын МТС-эй главна инженер.

Эхэ ороноо бэхижүүлхэбди

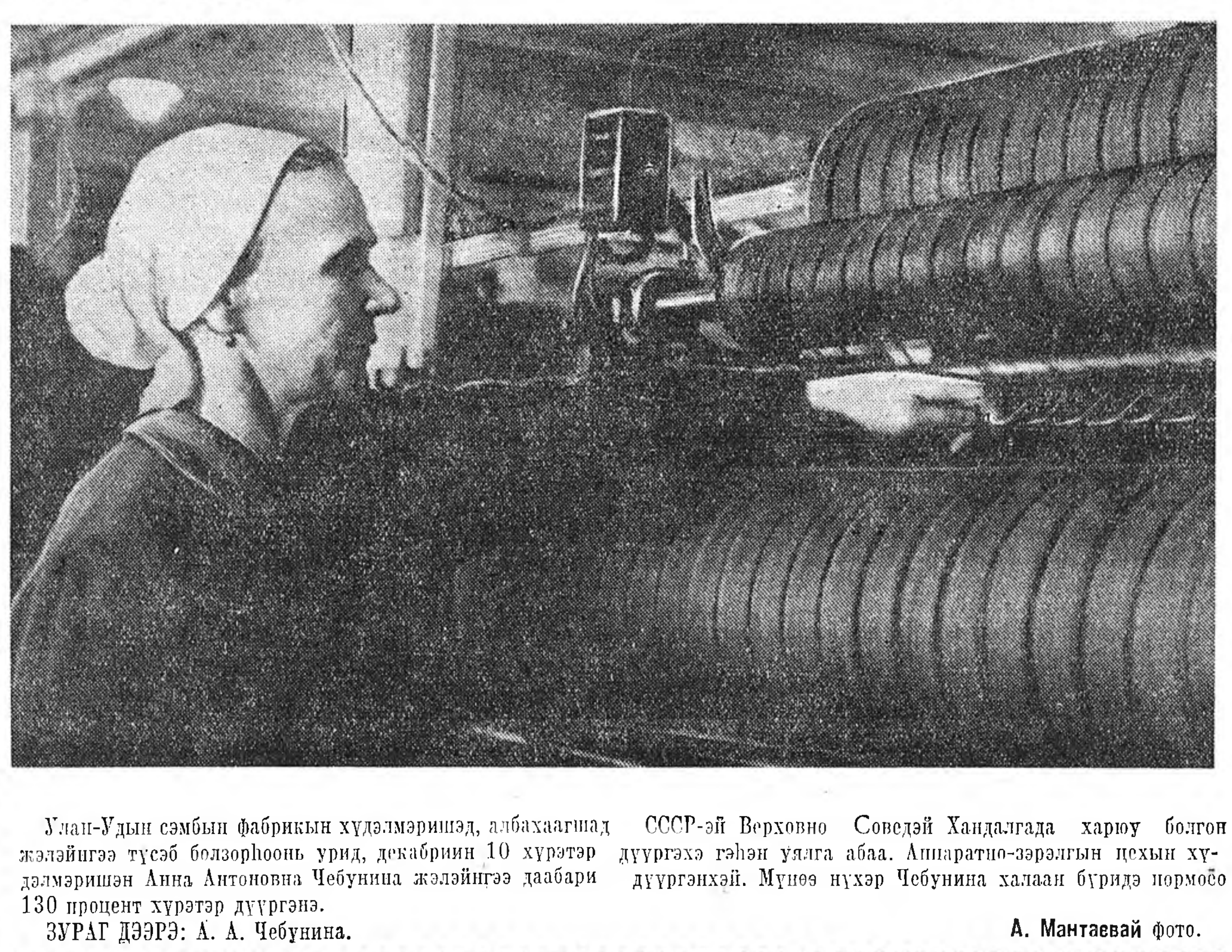
Зэдын аймагай Борьёогой сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишод социалистическэ оронуудай коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөнэй Декларациие, мүн эб найрамдалай Манифестые ехээр һайшаана.

Колхозой эрхим хонишодой нэгэн Радна Доржиев иигэжэ мэдүүлбэ:

—Манай отарынхид Деклараци, Манифесттэй танилсажа, ехээр һайшаагаабди. Эдэ документнүүд дотор уласхоорондын мүнөөнэй байдал тон тодоор харуулагдана, амгалан ажалда һаад хэхэ гэһэн империалистнуудай хорото һанаашалга элирүүлэгдэнэ. Бидэ колхознигууд үнэн сэхэ ажалаараа социализмын, эб найрамдалай лагериие улам улам бэхижүүлхэбди.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула отарын хонишод малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын түлөө оролдон ажаллана: Радна Доржиевай хүтэлбэрилдэг отарада 505 эхэ хонин бии. Тэдэнь мүнөө бултадаа һайн байрада оруулагданхай, үбэлдөө хэрэгтэй болохо үбһэ тэжээлынь асарагданхай.

Д. Цыремпилов.

Улан-Удын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд, албахаагшад СССР-эй Верховно Соведэй Хандалгада харюу болгон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, декабриин 10 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. Аппаратно-зэрэлгын цехын хүдэлмэришэн Анна Антоновна Чебунина жэлэйнгээ даабари дүүргэнхэй. Мүнөө нүхэр Чебунина халаан бүридэ нормоео 130 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. А. Чебунина.

А. Мантаевай фото.

Арадай кандидадууд

КУДАРА-СОМОН

Аймагай колхоз, МТС, промышленна предприяти болон эмхи зургаануудаар арадай судьяда болон арадай заседательнуудта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан суглаанууд боложо үнгэрбэ.

«Путь к коммунизму» колхозойхид аймагай арадай судьяда кандидадаар Яков Алексеевич Солоницыниие дэбжүүлбэ. Ажалшадай депутадуудай аймсоведэй гүйсэдкомой социальна тэдхэмжын таһагые даагшаар хүдэлжэ байха зуураа, нүхэр Солоницын ажал хүдэлмэридөө анхарал оролдосотойгоор хандажа, арад зоной дунда хүндэтэй болоһон байна.

—Манай этигэл найдабариие Яков Алексеевич дүүргэжэ шадаха байха,— гэжэ колхознигууд мэдүүлнэ.

Арадай заседательнуудта кандидадуудаар һүнэй-товарна фермые даагша М. Ф. Лапин, түрүү һаалишан В. Жукова, түмэршэ дархан Е. Жарников, колхозник Г. П. Жарников гэгшэд дэбжүүлэгдээ.

С. Таханов.

ХОРИ

Аймагай финансово-банкын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан боложо, арадай заседательнуудта кандидадуудаар хүдөө ажахын банкын Хориин пунктын түлөөлэгшэ С. А. Борисов, нөөсэлгын кассые даагша П. Л. Носырев, финансова таһагай хүдэлмэрилэгшэ Д. Г. Намжилон, пенсионерка К. Г. Краснопеева гэгшэд дэбжүүлэгдээ.

Ц. Цыдыпов.

ЗЭДЭ

«Эрдэм» колхозой гэшүүд арад зондо хүндэтэй, ажалша бэрхэ һаалишан Цырендулма Мункужаповна Вандановае арадай заседательда кандидадаар нэрлээ. Нүхэр Ванданова хэдэн жэлэй турша соо һаалишанаар хүдэлжэ байха зуураа, ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлажа, ажалшадай депутадуудай сомоной Соведэй депутадаар һунгагдаһан байха юм.

Д. Цыремпилов.

МУХАРШЭБЭР

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ арадай судьяда кандидадаар нүхэр Николай Протасович Бубеевые нэрлэбэ. Колхозой садовод нүхэр Илларион Гурьянович Леонов үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

—Бидэ арад зонойнгоо эрхимүүдэй нэгые аймагайнгаа арадай судьяда кандидадаар дэбжүүлхэ ёһотойбди. Нүхэр Бубеев Заиграйн аймагай арадай сүүдтэ юридическэ консультациие даагшаар олон жэлдэ хүдэлжэ, арад зоной хэрэгтэ үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ажаллаа. Тэрэ мүнөө манай аймагта арадай судьягаар ажаллажа шадаха, бидэнэрэй найдабариие дүүргэхэ байха.

Аймагайхид һунгалтынгаа урдахи суглаанууд дээрэ арадай судьяда кандидат нүхэр Бубеевэй кандидатурые нэгэн дуугаар дэмжэв.

Ц. Замбалаев.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй пленум тухай

Байгша оной ноябриин 28—29-дэ ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ VIII пленум болобо. Пленум дээрэ иимэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ: «В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерскэ организациин хүдэлмэриие һайжаруулгаар бэелүүлэгдэхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай» (элидхэлшэ — ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр З. П. Туманова); «Мал ажалай продуктнуудые улам ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэлдэ Белгородско областиин комсомольско организацинуудай хабаадалга тухай» (элидхэлшэ — ВЛКСМ-эй Белгородско обкомой секретарь нүхэр М. А. Иванов), «ВЛКСМ-эй ээлжээтэ XIII съездые зарлаха тухай» (элидхэлшэ — ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр А. Н. Шелепин).

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар пленум тусхай тогтоолнуудые абаа.

ВЛКСМ-эй ээлжээтэ XIII съездые 1958 оной апрелиин 15-да Москва городто зарлаха гэжэ пленум шиидхэбэ. Съездын зүбшэхэ зүйлнүүдынь иимэ: ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл, ВЛКСМ-эй шалгалтын центральна комиссиин тоосоото элидхэл, ВЛКСМ-эй центральна органуудые һунгалга.

(ТАСС).

БҮМБЭРСЭГ ДЭЛХЭЙЕ ТОЙРОН НИИДЭГШЭ ХЭМЭЛ ОДОНУУДАЙ ЯБАДАЛ ТУХАЙ

Ноябриин 30-най үглөөнэй 6 часта хоёрдохи хэмэл одон бүмбэрсэг дэлхэйе 376 дахин тойроо.

Тиихэдэ түрүүшын хэмэл одон [illegible] дахин, тэрэниие анхан абажа гараһан ракетэ 862 дахин дэлхэйе тойроһон байна.

Хойто широтагай 52 ба 62 градусай хоорондо наранай гарахын урда тээ, мүн урда широтагай 24 ба 50 градусай хоорондо наранай ороһоной һүүлээр, үүлэгүй сэлмэг байгаа һаань, хоёрдохи хэмэл одые миин нюдөөр хаража болохо. Хойто широтагай 0 ба 30 градусай хоорондо наранай гарахын урда тээ, мүн урда широтагай 40 ба 65 градусай хоорондо наранай ороһоной һүүлээр түрүүшын одые абажа гараһан ракетые хаража болоно.

(ТАСС).

Дутуу дундануудаа дары усадхаха

Һаяхан Ториин аймагай комсомольско конференци үнгэрөө. Тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан делегадууд ВЛКСМ-эй айкомой ажал ябуулгые эрид шангаар шүүмжэлжэ, аймагай ажахы болон культурые саашадань хүгжөөхэ, залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ тушаа таарамжатай дурадхалнуудые оруулһан байна.

Тус аймагай колхозууд болон МТС-үүд энэ жэлдэ зарим амжалта туйлаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Жэшээлхэдэ, тарянай бараг һайн үргаса ургуулһан, нёдондонойхидо орходоо 555 тонноор ехэ һү һааһан, хоёр дахин ехэ силос дараһан байха юм. Свердловэй нэрэмжэтэ, «Улаан Бургалтай» колхозууд үнеэдэй ашаг шэмые хоёр дахин ехэ болгожо шадаа. Эдэ бүгэдэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэри доро ябажа, ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэхэдээ комсомольско эхин организацинуудай дайшалхы шадабаритай, нүлөө ехэтэйшэг болоһые харуулна.

Гэхэтэй хамта, комсомолой айкомой ябуулдаг эмхидхэлэй хүдэлмэри үшөөл бирагүй, хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэгүй гэжэ эндэ сугларагшад тон зүб тэмдэглээ. Аймагай колхозууд, МТС-үүдтэ 374 комсомолшууд, хэдэн зуугаад залуушуул хүдэлдэг юм. Энэ горьтой хүсэн. Теэд комсомолой айком энэ хүсые зүбөөр хэрэглэжэ үшөөл шадаагүй. Тусхайлбал, аймаг дотор 96 залуу һаалишад бии. Зүгөөр, тэдэнэй миил 29-ниинь 1000 үлүүтэй литр һү үнеэн бүриһөө һааһан байна.

Үшөө нэгэ баримта дурдая. Хабар эртүүр аймагай комсомолшууд кукурузын үндэр ургаса заатагүй хуряахабди гэжэ лабладаг, бүгэдые найдуулдаг байгаа һэн. Теэд, энэнь дэмы хооһон шашалдаан бо-лоод лэ, аша үрэ гараагүй шахуу. [...]идхэгдэһэн звенонуудайнь мүр[...] хүдэлмэрилөөгүй дээрэһээ кукурузын ургаса муу байшоо. Мүн адуу малда тэжээл, бэлдэхэ үедэ баһал имэрхүү ушар тохёолдоо. Үбһэндэ орохын урда тээхэнэ залуушуулай звенонууд, бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ гэһэн һайн һанал бодол айкомдо түрөө һэн. Уданшегүй мүрысөөнэй гурим баталагдаһан байгаа. Үбһэ хуряалгашье үни үнгэрөө. Зүгөөр, ВЛКСМ-эй айкомойхид энэ мүрысөөндэ хэнэй, ямар бригадын илажа гараһыень мүнөөшье болотор мэдэнэгүй. Энэ хадаа комсомолой айкомой эхилһэн хэрэгээ эсэстэнь хүргэдэггүй, олониитэ залуушуулай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри шадамар һайнаар ябуулдаггүй байһые гэршэлнэ.

Залуу үетэниие коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэг комсомолой түрүүшын арюун нангин уялга мүн. Энэ зорилгоёо комсомолой Ториин айком һайса мэдэдэг. Гэбэшье, аймаг дотор эдир наһатанай дунда политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар, халирхайгаар ябуулагдана. Лекци болон элидхэлнүүд, удха һайнтай вечер, уулзалганууд хаа яа үнгэргэгдэдэг. Гэбэшье, зарим комсомольско эхин организацинууд энэ хэрэгые тоодоггүй байһаар. Тиимэһээ зарим залуушуулай зүгһөө хулигантаха, архидахаһаа эхилээд, элдэб муу ябадал гаргаха ушар нэгэнтэбэшэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, яахадаа Николай Халтурин сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ һууха баатай болооб? Гэмынь иимэ. Энэ хүбүүн һалихай ябадал гаргажа, гурба дахин гэрлэһэн байха юм. Комсомолец Халтуринай ябадал тухай Нарин тосхоной комсомолшууд, эндэхи комсомольско эхин организаци мэдэжэ байбашье, суглаан дээрээ дары хэлсээгүй, тэрээндэ ямаршье зэмэ тохоогүй.

Зарим комсомольско организацинууд хадаа хуушан сагай үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ үүргэеэ дүүргэнэгүй, лекци, хөөрэлдөө хаһа сагтань үнгэргэнэгүй. Тэрэнэй эсэстэ зарим хүбүүд, басагад сүлөөтэй сагаа сэнгэлигээр, хүхюунээр үнгэргэхын орондо хуушан сагай зарим үлэгдэл баримтална. Тэдэнэй тоодо комсомолшуудшье бии.

ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дунда зүйлнүүдые бүрин элирүүлжэ, үгэ хэлэһэн хүнүүд бүхы комсомольско хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа. Мүн ВЛКСМ-эй айкомой шэнэ состав һунгагдаһан байна.

Ц. Бальжинимаев.

Пропагандистнуудай семинар

КПСС-эй Кударын айкомой политическэ һуралсалай кабинет пропагандистнуудай семинар үнгэргэбэ. Семинарта хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиин материалнуудаар заняти үнгэргэхэ тушаа заабаринуудые абаба.

С. Таханов.

Һайн заншал

Түнхэнэй аймагай Жэмһэг нютагта залуушуулай вечер эмхидхэгдэдэг һайн заншалтай болоо. Һаяхан Хэрэнэй МТС-тэ тиимэ вечер үнгэргэгдэжэ, 200-гаад залуушуул хабаадалсаа. Вечер дээрэ МТС-эй партийна организациин секретарь нүхэр Сыдеев һонирхолтой элидхэл хээ.

Б. Бирбаев.

Байрын гэр олоор бариха

Шэнэ үйлсэ бии болобо

Улан-Удын Шишковка гэжэ посёлок. Энэ посёлогой саада захада, хооһон байһан газарта мүнөө хоёр дабхар байрын гэрнүүдтэй шэнэ үйлсэ байгуулагданхай. Нэгэ зарим гэрнүүдтэнь айлнууд нүүжэ оронхой, нүгөөдэ зариманиинь баригдажа үшөө дууһагдаагүй...

«Коллективная» гэжэ нэрэтэй энэ үйлсэдэ барандаа түмэрзамшад ажаһууха юм. Юуб гэхэдэ, станциин паровозно, вагонно депонуудай болон бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэрнүүдые барижа байна. Эндэ баригдажа дууһагдаһан түрүүшын дүрбэн гэртэ айлнууд нүүжэ ороһоор үни болоо. Бури һаяхан вагон заһабарилагшад барижа байһан 8 квартиратай гэрээ дүүргэжэ, тэрээндээ нүүжэ оробо. Вагонуудта техническэ харууһа хэгшэ Владимир Дёминой бүлэ эндэ ажаһуудаг болоо.

—Өөһэдынгөө хүсөөр гэр бариха гээшэ ехэ һайшаалтай үүсхэл, — гэжэ нүхэр Дёмин хөөрэнэ.—Юуб гэхэдэ, иимэ аргаар үсөөхэн квартиратай гэрнүүдые түргөөр барижа болоно. Би барилгын хүдэлмэридэ түрүүлэн бэшүүлээд, энэ гэрэйнгээ бэлэн болотор хүдэлмэрилөөб. Теэд түрүүлэн квартиратайшье болооб. Бүлэмни 4 хүн. Хоёр таһалгатай, кухнитай квартиратай болоһондоо урмашанабди...

Станциин кондукторска резервын, түмэр замай дистанциин, поликлиникын коллективүүдэй хамтадаа барижа байһан гэрнүүд дууһагдаха ойртонхой. Тэдэ гэрнүүдтэнь зэргэлээд үшөө хэдэн һуури табигдажа эхилээ. Өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэр барижа болохо байһаниие энэ жэлэй хүдэлмэри элирүүлбэ. Ерэхэ жэлдэ паровозно депогойхид тус бүридөө 8 квартиратай үшөө 3 гэр бариха гэжэ шиидээ. Тэрэшэлэн вагон заһабарилагшад, станциин хэлхеэ-холбоошод, сигналистнууд үшөө олоор гэр барихаар бэлэдхэжэ байна. Барилгын модоор, шулуугаар, хирпиисээр ашаалагдаһан машинанууд иишэ тиишээ һүндэлнэ.

И. Воробьев.

Хүдэлмэринь унжагайрна

Железнодорожно район экономикынгоо, мүн хүн зонойнгоо тоогойшье талаар Улан-Удэ городой эгээл ехэ районинь болоно. Тиимэһээ эндэ барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Гэбэшье, үбэлэй хүйтэнэй эхилхэлээр барилгын хүдэлмэриие удаа-руулха ушар үзэгдэжэ захалаа. Түмэр замай барилгын 3-дахи участогай хүдэлмэри ехээр унжагайржа байна. Хүдэлмэриин түсэб һараһаа һарада дүүргэгдэнэгүй. Ноябриин 1 болотор 4 гэр ашаглалгада оруулхын орондо арайхан гэжэ нэгые тушаагаа. Мүнөө 48 квартиратай гэрэй нэгэ секциин барилга ехээр һаатажа байна. Тус участогай хүтэлбэрилэгшэд (начальнигынь нүхэр Асовлюк, партийна организациинь секретарь нүхэр Мишин) хүдэлмэрээ һайжаруулхын түлөө багаар оролдоно. Барилгын материалаар дуталданабди гээд лэ һуунгүй, ажалайнгаа эмхидхэлые һайжаруулхые, бии байһан арга боломжоёо хэрэглэхые эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй оролдоо һаань, хэрэг ажалынь итэрээ муудахагүй байгаа. Теэд эдэ хүтэлбэрилэгшэд мүнөө болотор барилгашадай комплексно бригада байгуулхые, сүүдхэ, недели бүхэнэй түсэбые заатагүй дүүргүүлхые оролдодоггүй байһаар. Ажалай журамай һула дээрэһээ олон хүн хүдэлмэридөө гарадаггүй байна. Участогай начальник нүхэр Асовлюк энэ жэлдэ 1,5 миллион хэһэг шлакоблок гаргаха даалгабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Мүнөө болоходо барилгын материал дуталдана гэжэ хэлэхэнь тон гайхалтай.

Тэрэшэлэн энэ районой барилгын бусад организацинуудта һүүлэй үедэ хүдэлмэри хангалгагүйгөөр ябуулагдана.

К. Михайлов.

ПВЗ-гэй хүдэлмэришэд энэ жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр байрын олон гэр барижа, ашаглалгада оруулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Аршан посёлогто тус заводойхидой барижа байһан гэрнүүд.

В. Муллерай фото.

Манай календарь

НИКОЛАИ ИВАНОВИЧ ЛОБАЧЕВСКИЙ

(Түрэһэнһөөнь хойшо 165 жэлэй ойдо)

Ородой агууехэ математик Николай Иванович Лобачевский Нижний Новгородто 1792 оной декабриин 1-дэ (хуушаараа ноябриин 20) түрэһэн юм. Казаньда бүхы наһан соогоо шахуу ажаһуугаа. Казаниин гимнази, һүүлээрнь университет дүүргээд, тэндэ ажаллахаяа үлэһэн байна. Даб дээрэ магистраар томилогдоһон, һүүлээрнь университедэй ректор болоһон байгаа. Н. И. Лобачевский энэ университедые эрхим һургуулинуудай нэгэн болгожо шадаһан юм. Лобачевский хүтэлбэрилэгшын уялга дүүргэхэтээ хамта, эрдэм ухаанай, багшын ехэ ажал ябуулһан байна.

«Казанска университедэй эрдэмтэдэй тэмдэглэл» хэблэдэг болохо үүсхэл гаргаһан, тэрэнэй редактор байһан юм. Тус университедэй дэргэдэ физикын ехэ кабинет, астрономиин обсерватори эмхидхээ һэн. Тиихэтээ хамта округой училищинуудай ажал-ябуулгые шалгаха, шэнжэлхэ тусхай комитедэй эдэбхитэй гэшүүн байгаа.

Геометриин шэнэ системэ тодорхойлһоной түлөө Н. И. Лобачевский мүнхэ алдар солотой болоо. Энэнь Лобачевскиин геометри гэжэ алдаршанхай. Иигэжэ Лобачевский 19-дэхи зуун жэлэй математикын хүгжэлтэдэ шэнэ үеые нээгээ бэлэй. Лобачевский геометриин талаар мэргэжэлтэй байхаһаа гадна, мүн оюун бэлигтэй математик юм. Үзэл бодолоороо Лобачевский материализмын тала баридаг байгаа.

Арадай гэгээрэлые зүбөөр эмхидхэхын түлөө Лобачевский бүхэли наһан соогоо тэмсэһэн байна.

Н. И. Лобачевский 1856 ондо наһа бараһан юм.

КОЛХОЗ, СОВХОЗ БҮХЭНДЭ ХҮСЭД ХҮРЭХЭ ӨӨРЫН ҮРЭҺЭ БЭЛДЭЕ!

Һайн хүрэнгөөр тарилга хэхэбди

Һүүлэй үедэ манай колхоз 1255 гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, тарилгынгаа талмай үргэдхөөд, агротехникын заабаринуудые нютагайнгаа эрхэ байдалтай зохилдуулан хэрэглэжэ тарилга хэнэ. Энээнэй ашаар ороо̂һо тарянайнгаа ургасые һураггүй дээшэлүүлээбди. Энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо гектар бүриһөө 2,5 центнерээр ехэ ороо̂һо тарая абаабди.

Тэрэ тоодо 3800 центнерээр ехэ шэниисэ хуряагаабди. Зарим участогуудта шэниисэ гектарай 15—16 центнер абтаа һэн.

Тиигэжэ энэ жэлдэ тарая хуряалгые түрүүшынхеэ богони болзор соо, 12 үдэрэй туршада дүүргэжэ, колхознигууд болон механизаторнуудай оролдосотой ажалай аша үрые хараабди. Хориин МТС-эй хүдөө ажахын машина, зэмсэгүүдые маанадта олоор үгэдэг болоһонһоо, амяарлан хуряалгын үргэнөөр хэгдэдэгһээ, мүн механизаторнууд болон колхознигуудай бүтээсэ ехэтэйгээр, шанар һайнтайгаар ажалладагһаа иимэ амжалта туйлагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ороо̂һо тарая тушаалга, худалдалгаар гүрэнтэйгөө саг соонь тоосообди. Бүхыдөө 3615 центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 2551 центнерээр ехэ тарая тушааһан байнабди. Мүн тиигээд тарилгада хүсэд хүрэхөөр 2491 центнер, тэрээнһээ 1080 центнер шэниисын үрэһэ хүрэнгэ хаагаад, мүнөө тэрэнээ сэбэрлэжэ дүүргэхэ болообди. Үрэһэ сэбэрлэлгэдэ 6 колхозник, нэгэ «ОС-3» гэжэ тарая сэбэрлэдэг машина хүдэлнэ. Тиихэдэ колхознигуудайнгаа ажалта үдэр бүридэ 1,5 килограмм тарая авансаар үгөөд, жэлэй тоосооной һүүлдэ үшөө хубаахаар хараалан-хайбди. Мүн баһа малдаа элдюулхэеэ тарая талханай зүйл горьтойгоор гаргахабди. Урда урдын жэлнүүдтэ үрэһэнэй тараан муугаар хадагалагдадаг байжа, хээрын шубуу шонхорой тэжээл боложо, хорожо, тооһо шоройдо даруулжа, гутажа байгша һэн. Харин мүнөө жэл цементлэгдэһэн оёортой тарая хадагалха типовой ехэ склад барижа, үрэһэнэйнгөө тарая хабар болотор һайнаар байлгаха аргатай болоһон байнабди.

Урдандаа ондоо тээһээ асарһан үрэһөөр тарилга хэжэ, ороо̂һо тарянай ургасые дээшэлүүлжэ шададаггүй һэмди. Харин мүнөө бидэнэр хоёрдохи жэлээ өөһэдынгөө ургуулһан, манай эрхэ байдалда таарангы үрэһөөр тарилга хэжэ, жэл ерэхэ бүри тарянайнгаа ургасые дээшэлүүлжэ захалаабди.

Манай колхознигууд СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиин Хандалгатай гүнзэгыгөөр танилсажа, бүгэдэ нэгэн дуу-гаар һайшаагаа һэн. Энэ Хандалгада харюу болгон ерэхэ жэлэй хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахабди. Тиигэжэ эртээнһээ ороо̂һо тарянай болон тэжээлэй культурын, овощиин үндэр ургасын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Ерэхэ жэлдэ ороо̂һото культурануудай тарилгын талмайе 200 шахуу гектараар үргэдхэхэ, дунда зэргээр гектар бүриһөө 10—12 центнер, зарим газарта гектар бүриһөө 17—18 центнер шэниисын ургаса абахаар хараалнабди. Тиихын тула ургасые дээшэлүүлгэдэ хабаатай бүхы агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэбди, нютагайнгаа эрхэ байдалда таараһан, шанар һайнтай, өөһэдынгөө үрэһөөр бүхы тарилгаяа хэхэбди. Мүн огородой ажахые олзо ехэтэй болгохын түлөө тусгаар хэмжээ-ябуулга бэелүүлэгдэхэ байна.

Мүнөө манай Эхэ ороной түб хото Москва городто болоһон социалистическэ оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Зүблөөн дээрэ баталагдаһан Деклараци, Эб найрамдалай Манифестые манай нютагаархин угаа ехэ дэбжэлтэй оршон байдалда һонирхон уншана. Тиихэ зуураа дэлхэй дээрэ илан мандажа байгаа эб найрамдалай нангин хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар зоригжонхойбди.

А. Баянов, Хориин аймагай Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Абаһан уялгаяа дүүргэхэбди

☆ ☆

(Зэдын аймагай „Октябрь" колхозой зоотехник Валентина Константиновна Парфеновагай хөөрөөнһөө)

☆ ☆ ☆

Манай колхоз аймаг соогоо томохон колхозуудай нэгэн гэжэ тоологдодог. Байгша оной арба һара соо колхознай зарим амжалта туйлажа, республикын арадай ажахын, соёл культурын выставкэдэ хабаадалсаа һэн.

Энэ амжалта яагаад туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн, колхозоймнай арга боломжо гүйсэд хэрэглэгдэжэ, ажахымнай хүгжөөгдөө. Тиихэдэ МТС-эй оньһото техникын хүсэн колхозоймнай ямаршье ажалда шадамараар хэрэглэгдэнэ.

Гурба-дүрбэн жэлэй урда тээ малһаа ашаг шэмэ абалгада анхарал багаар хандуулагдадаг байһан юм. Мүнөө парти, правительствымнай табиһан асари ехэ зорилгонууд хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ байнхай. Манай колхоз урдань мал ажалһаа һү, нооһо, мяха багаар абадаг байгаа, харин мүнөө хоёр, гурба дахин ехые абадаг болонхой. Жэшээ болгон, байгша оной арба һарын дүн хаража үзээ.

Һаяын жэлнүүдтэ һү һаалгамнай яһала ехэ болоо. Хэнэймнайшье мэдэхээр, урдань һаамхай үнеэн бүриһөө арай гэжэ 400—500 литр һүн жэлдээ һаагдадаг байһан юм. Харин мүнөө абаад үзэхэдэ, һү һаалга хэды ехээр дээшэлээ гээшэб! Арба һарын туршада колхоз үнеэн бүриһөө 1900 литр гэхэ гү, али хамта дээрээ 500 000 литр һү һаагаа. Һү һаалгаар абаһан уялгануудаа колхозой һаалишад амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Жэшээнь, колхозой түрүү һаалишад Клавдия Хайдукова 2145 литр, Цырен-Ханда Мункуева — 1784, Миниса Валиуллина—1600, Мария Базаржапова 1544 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаад байнхай. Эдэнэрэй жэлэйнь түсэб 2000-гаад литр юм. 1957 оной 10 һара соо 1950 онойхитой сасуулжа үзэхэдэ, эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 3,5 дахин ехэ һүн һаагдаһан байха юм. Жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 100-гаад литр һүн һаагдахаар байна. Энэ уялгаяа манай колхозой һаалишад дүүргэхэл байха. Тиихэдэ 1960 ондо колхознай 800 мянган литр һү һааха түсэбтэй юм. Һаалишадай габшагай ажалые хараад ерэхэдэ, энэ абаһан түсэбнай хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэхээр байна. Колхоздомнай хамта дээрээ 1350-яад эбэртэ бодо мал, 15577 хони-ямаан, 118 гахай бии.

Хонишод тухай хэдэн үгэ. Ниитымнай эгээл ехэ олзотой мал—уужам талые бүрхөөһэн хониднай гээшэ. Энэ жэлэй 10 һарын дүн харахада, хонидоймнай тоо толгой үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо яһала олошороо. Һүрэг хонидһоо 450-яад центнер нооһо хайшалжа, хэдэн мянгаад түхэригэй олзо оруулһан байнабди. Энэмнай 1956 онойхидо орходоо 300 гаран мянган түхэригөөр ехэ болоно. Энэ ажахымнай жэл үнгэрхэ бүри хүгжэнэ, 85 процентнь нарин, нарибтар нооһон абтаа. Иимэ амжалта колхозоймнай хонишодой оролдолго ехэтэйгээр ажаллаһан дээрэһээ туйлагдаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Колхозой ахалагша хонишон Бимба Батуевич Дондопов даажа байһан отарынгаа 583 толгой хонидһоо тус тустань 3 килограмм 100 грамм нооһо хайшалһан, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа тэнжээһэн байха юм. Мүн хонишон Данзан Пагбаев даажа байһан түлгэ хонин бүриһөө 3,1 килограмм нооһо хайшалаа. Энэ нүхэрнай үбэл эртэ гараһан хурьгадые зунай эхиндэ тушаажа абаад, намар ехэ болоходонь отарануудта үгэдэг юм. Тэрэшэлэн Б.-М. Сандаков, В. Исаков, Ц. Ринчинова гэгшэд даажа байһан ажалдаа һайнаар хандажа, колхозой һүрэгые олошоруулалсана

1960 оной — зургаадахи табан-жэлэй һүүлшын жэлэй дүүрэтэр колхозойнгоо хонин һүрэгые бүри олошоруулха зорилготойбди. Мүнөө жэлдэ 12 мянган хонитой байгаа һаа, 1960 ондо хонидойнгоо тоо толгойе 25 мянга болгохо байнабди. Тиихэдэ хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһон хайшалагдаха. Тиимэһээ хараалагдаһан эдэ түсэбүүдээ дүүргэхын, ехэнхи хонидоо нарин, нарибтар нооһотой болгохын зорилгоор мүнөө горьтойхон хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Он жэлэй үнгэрхэ бүри хониднай олоороо искусственна аргаар, үүлтэр һайнтай хусануудай үрэһөөр үрэжүүлэгдэнэ. Манай колхозой хонишод артелиингээ хонин һүрэгые олошоруулхын түлөө үдэр, һүнигүй тэмсэжэ, иимэ амжалта туйлана.

Колхозоймнай үшөө нэгэ баялиг болохо — гахай үсхэбэрилгэ гэжэ бии. Энэ ажахымнай манайда һаянай хүгжэжэ байбашье һаа, яһала урагшатайгаар ябажа байнхай. Илангаяа Семен Иванович Пимкинэй харууһалдаг гахайнууд түргэнөөр олошоржо байна. Нүхэр Пимкин байгша оной арба һарын туршада 5 эмэ гахай бүриһөө 12 поршоонхо абаад байна. Энээнһээ гадна, Семен Ивановичын даадаг гурбан гахайнь энэ жэлдэ хоёрдохёо түрэхэ юм. Мүнөө нүхэр Пимкин гахай үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Американ Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй табиһан зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй эхилэн сасуу манай колхозой правлени, партийна организаци ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байна. Нэгэдэхеэр, малай һаруул, дулаан байра гүүртэ отара бүхэндэ баригдаа. Зунай үе соо тус тустаа 100-гаад үхэрэй байха 2 байра, 100 толгой хониной байха—1, 1000 хониной байха 2 байра баригдаа. Байрануудай олонхидынь шулуугаар хэгдэнэ. Тиихэдэ ниитынгээ малай зунайнь хүшые алдуулхагүйн, мүн һүнэй һаам доошолуулхагүйн тула ноябриин эхинһээ хойшо бүдүүн тэжээл, зелёнко, концентрат гэхэ мэтэ тэжээлнүүдые эдюулнэбди.

Мүнөө колхозоймнай мал ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг хүн бүхэн жэлэй дүүрэтэр абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Мартахаар бэшэ хэрэг бшуу

Иволгын МТС-эй харьяата «Авангард», «Коммунизм» колхозууд ороо̂һо таряагаа саг болзор соонь сэбэрлэжэ, эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ ерэхэ тарилгада хүсэд хүрэхөөр амбаарнуудтаа хаагаад байна. Үрэһэнэй тараан кладовщигуудай мэдэлдэ үгтэнхэй.

Гэбэшье, тэндэхи зарим колхозууд үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэриие ехээр унжагайруулна. Жэшээлхэдэ, XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз машина үгыбди гээд, үрэһэ сэбэрлэлгэеэ эхилээгүй байһаар.

Мүнөө хүрэтэр зарим колхозууд үрэһэ хүрэнгэеэ үшөө хүсэд хаагаагүй байна. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз мянгаад центнер үрэһэ дутуугаар хаагаад байна бшуу. Мүн хартаабха, наран сэсэг, кукурузын үрэһэн горьтойхон дутуу юм. Үрэһэ хүрэнгөөр дутуугаа мэдэжэ байбашье, дээрэ дурсагдаһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые түргэдхэхэ тухай хайда анхаралаа табингүй, һанаа амархан байна. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Уртюбаев хэды центнер үрэһэнэй тарянай хэрэгтэй болохые үшөө хүсэд элирүүлээгүй байха юм. Хайшан гээд, ямар аргаар үрэһэ хүрэнгэтэй болохоо байнабта гэжэ нүхэр Уртюбаевһаа асуухада—юрэдөө мэдэнэгүйб, абаһаар олдоод орхихо юм гү, али үгы гү. Энэ хэрэгые түргэдхэхын түлөө оролдохол зэргэтэйбди,—гэжэ харюусана.

Мүнөө ноябрь һара дүүрэхэ болоожо, саг үнгэржэл байна ха юм. Зарим колхозойхидой үрэһэ хүрэнгэеэ хүсэд хаажа ядаһаар байгаарынь хабар дүтэлшэхэнь. Эртэ байһан дээрэнь үрэһэ хаалгые дүүргэхын түлөө хэмжээ абахаар болоо.

И. Михайлов.

МАНАЙ ОЁДОЛШОДОЙ ЗОРИЛГО

Жэлэй дүүрэтэр оройдоо нэгэхэн hара үлэбэ. Тиимэһээ предприяти хэнэй коллектив продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Зарим түрүү предприятинуудай хүдэлмэришэд Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэг болгон, жэлэйнгээ даалгабариие сүм дүүргэһэн байха юм. Тэрэ тоодо мүн манайшье фабрикын оёдолшод продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Энэ амжалтынгаа түлөө БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет дамжуулгын Улаан тугые 12,6 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар абаһан байнабди.

СССР-эй Верховно Соведэй Октябриин ойн баярай сессиин Хангалга зүбшэн хэлсэхэ зуураа, фабрикымнай оёдолшод туйлаһан амжалтаяа саашадань арьбадхаха гэжэ шиидээ һэн. Тиигэжэ жэлэй эхэ болотор ноябрь, декабрь һарануудай даалгабариһаа гадуур 50 мянган түхэригэй хубсаһа оёхо гэһэн уялга абаа һэмнэ. Ноябрь һара үнгэрбэ. Даалгабариһаа гадуур 35 мянган түхэригэй продукци худалдаа наймаанай организацинуудта тушааг-дэбэ. Фабрикымнай цехүүдэй оёдолшодой хоорондо мүрысөөн улам бэхижэжэ байна. Нүхэр Еронософой хүтэлбэрилдэг олоороо оёгшодой цехын коллектив түрүүлжэ ябана. Энэ цехтэ хэдэн бригаданууд хүдэлмэрилдэг юм. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр, оёдоһон хубсаһанай шанарайшье талаар Мария Савельевагай, Нина Плюснинагай даадаг бригаданууд түрүүлээр үнинэй. Һүүлэй үедэ фабрикымнай хүдэлмэришэдэй дунда ажалай үндэр бүтээсэ туйлагшад улам олошороо. Залуу оёдолшод Степанова, М. Савельева болон бусад халаан бүхэнэйнгөө нормые 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Фабрикымнай хүдэлмэришэд ерэхэ 1958 ондо продукциингаа ассортиментые олошоруулха, үйлэдбэридэ шэнэ технологи үргэнөөр хэрэглэхэ зорилготой. Тиигэжэ эхэнэрэй платье, сэмбэ пальто; эрэшүүлэй торгон, сатин самса; нарин сэмбээр ба штапельна будөөр үмдэ оёхо байнабди. Үшөө һургуулиин наһанай басагадай үмдэхэ тусхай формо хубсаһа, хүбүүдэй костюмуудые оёдог болохомнай. Тэрэшэлэн 40 мянган хэһэг хүбэнтэй хүүртиг, хүбэнтэй 20 мянган үмдэ, хүбэнтэй хэдэ мянган одеяло, матрац гэхэ мэтые энэ жэлэйхиһээ олоор оёдог болохоор хараалагдана. Бүхы дээрэнь абажа үзэхэдэ, фабрикын үйлэдбэрилхэ продукци энэ жэлэйхиһээ 36 процентээр дээшэлхэ юм. Ондоогоор хэлэхэдэ, үйлэдбэриин талмайн нэгэ квадратна метрһээ продукци абалгамнай 76,1 процентээр дээшэлхэ байна.

Ерэхэ жэлдэ хараалһан энэ хэмжээ-ябуулгые заатагүй бэелүүлхын тулада фабрикын дирекци хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые абаха зорилготой. Нэн түрүүндэ ажалшадай захил дээрэ хүдэлмэрилдэг цехые болюулжа, гүрэнһөө абаһан эд бүдөөр хубсаһа оёжо, тэдэнээ бараниень худалдаа наймаанай организацинуудта сэхэ тушаадаг болохо шухала. Тиихэдэ үйлэдбэридөө байһан бүхы арга боломжонуудаа һайнаар хэрэглэхын түлөө оролдохо байнабди. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон түрүү оёдолшоднай машина бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө оролдоно. Шэнэ жэлэй түрүүшын хоёр-гурбан һарын турша дотор мүнөөнэй захилай цехын байһан байрада шэнэ түхэлэй 24 машина тодхогдохо. Эдэ машинанууд электрын хүсөөр хүдэлхэ зуураа, ямаршье нарин оёдол хэхэ байна.

Һүүлэй үедэ фабрикымнай партийна болон профсоюзна организаци оёдолшодойнгоо шадабари мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг болоо. Фабрикын дэргэдэ эмхидхэгдэһэн техническэ һуралсалда олон оёдолшод хабаадалсана. Иигэжэ фабрикымнай хүдэлмэришэд ажалшадай эрилтые гүйсэдөөр хангахын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсажа байна.

Е. Ширапов, Улан-Удын оёдолой фабрикын директор.

Галина Манзаровна Сотникова Улан-Удын оёдолой фабрикын түрүү оёдолшодой нэгэн юм. Мүнөө энэ нүхэр 1958 оной түсэбөөр хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галина Сотникова хүдэлмэрилжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

ТЕАТР

„Кремлиин курантнууд"

(Харагшын тэмдэглэл)

...Бурят драмын театрын газаа хүн зон олон, хүл хөөрсэгэнөөн бололдожо байба.

— Үлүү биледтэй гээшэ гут?

— Хэндэ үлүү билет биіб?—гэлдэхэ абяан таһарнагүй.

— Ленинэй ролиие Миронов наадана гэлсэнэ гүбди?

— Тиимэл ха. Билет дууһашаһан байбал,—гэлдэжэ хоёр нүхэд яахашье аргаа оложо ядан байна янзатай.

Эдэ үдэрнүүдтэ Гүрэнэй Бурят-Монголой драмын театрынхид Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд» гэжэ пьесые зүжэг болгон табижа, ажалшадта харуулжа байна.

Хүшэгэ дэлигдэжэ, Иевериин үүдэнэй дэргэдэхи шууюураар зүжэг захална. Шууюур дээрэ янза бүриин хүнүүд — һангирхай удархай хубсаһатай үншэн хэнзэ үхибүүдшье, оргой отог болоһон гуйраншадшье, жэжэ хулгайшад, наймаашадшье бии. Тэдэнэй дунда мүн хэрээһэ наймаалһан ород ламашье, багса зуруулнуудые наймаалһан суута инженер Забелиншье ябалсана. Эдэ бүгэдые харахадаа граждан дайнай һая дүүрээд байһан тэрэ үеын хатуу бэрхэ саг һанаанда ороодхино. Тиихэдэ Росси эгээл иимэ оргой отог, үгытэй хооһон, «сэбдэг хүйтэн тала мэтээр зэнхыжэ» байһан байгаа. Иимэ сагта залуу Совет гүрэниие толгойлжо, олон түмэн арадые ударидажа ябаһан—хүн түрэлтэнэй гени, агууехэ вождь Владимир Ильич Ленин ороноо электрификацилха гайхамшагта түсэб зохёожо захалһан байха юм.

Ленин... Ильич хэзээ гаража ерэхэнь гээшэб гээд хүнүүд хүлеэжэ ядана. Нэгэ, хоёр үйлэ үнгэрбэ.

Одоошье юрын таряашан Чуднов үбгэнэй гэртэ агнууриһаа бусаһан Ильич бушуу түргэнөөр, зугаатай наадатайгаар орожо ерэнэ. Зал соо альга ташалган нэрьешоо. Ашата багшаяа хүнүүд сэдьхэлээ хүдэлгэн угтаба.

— Сайн байна!—гэжэ Ильич гэрэй эзэн эхэнэртэй, бэритэйнь мэндэшэлэлсэнэ.

Бурят-Монголой АССР-эй арадай артист Иван Елизарович Миронов Ленинэй ролиие яһала гаргажа шадаа. Шарай түхэлөөрөөшье адлирхуу болоно. Артист шадамараар, зоримгойгоор наадажа захалба. Саашаа саашадаа болоходоо бүришье рольдоо орожо, үнэншэмэ, үнэн зүбөөр наадажа захалаа. Владимир Ильичын онсо өөрэ зангуудыень—үрөөһэн гараараа ташаагаа тулаад, толгойгоо хазайлган татаад, булайхан зохидоор хүндэ дүтэлэн шагнаархаад байхань, үгышье һаа эрид сэхээр, айхабтар ехэ этигэнгеэр хэлээд орхихонь, али кабиает соогуураа шуумар түргэнөөр гэшхэлхэнь —эдэ бүгэдэ яагаа зохид, һанаанда һайн, үнэншэмэ зүб байна гээшэб. Владимир Ильичын эдэ зангуудые артист тон шадамараар наадажа, наахануур бэшэ, үнэн сэдьхэлээрээ образыень гаргана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владимир Ильич Ленин (И. Е. Миронов); инженер Забелинтэй (В. К. Халматов) хөөрэлдэжэ байна. Саанань — Ф. Э. Дзержинский (Г. Ф. Лосев).

П. Лосевой фото.

Зүгөөр, заримдаа артистын нюур үнгэгүй, нэгэ жэгдэ ягаа улаанаар харагдана. Гримһээ болоно гү, али гэрэлэй туяа тааруулагданагүй гү?

Арбан жэлэй саада тээ, Октябриин революциин гушан жэлэй ойдо бэлэг болгон, энэ театрынхид «Кремлиин курантнуудые» хуушанайнь янзаар анха түрүүн табяа һэн. Тиихэдэ Ленинэй ролиие СССР-эй арадай артист Гомбо Цыдынжапов наадаа бэлэй.

Мүнөө «Кремлиин курантнууд» урданайхиһаа алишье талаараа — артистнуудайнгаа наадалгааршье, авторай заһабариишье, режиссеройнгоо табилгыншье талаар һайн болоо.

Владимир Ильич ямар холо бодолтой, сэсэн ухаатай, ерээдүйн жаргалта һайхан сагта ямараар этигэдэг байгаа гээшэб! Социализмын илан мандаха байһанда Ильич батаар этигэдэг байгаа. Гансашье этигээд, сэдьхээд ябадаг бэшэ, тиимэ сагай түргэн ерэхын тулада эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр, үсэд шангаар тэмсэдэг байһан юм.

Владимир Ильич тэрэ үеын хатуу бэрхэ сагта ороноо электрификацилха гайхамшагта түсэб зохёожо захална бшуу.

— Ондоо аргагүй. Тэрэгүй һаа, манииие няза дараха, зуугаад жэлэй богоолшолгон болохо, хариинхидай эзэмдэлгэ, жэгшэгүүритэ байдал, дарлалга болохо,—гэжэ Ленин хэлэнэ.

Англиһаа ерэһэн нэгэ һэнгэргүй, хамарһаа сааша хараха холо бодолгүй зохёолшонтой Владимир Ильичын хөөрэлдөөн тон һонирхолтой. Энэ зохёолшын ролиие БМАССР-эй габьяата артист Петр Николаевич Николаев оншыень оложо, шадамараар наадана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Советскэ Россин хүл дээрээ гараха, шэнэ хуулиин тогтожо мандаха байһанда этигэнгүй, тэрэ зохёолшын олон табые шашахада Владимир Ильич һууса бодосорынь хэлээд, «дахин арбан жэл болоод ерээрэйгты» гэжэ дахин дахин дабтажа хэлэнэ. Энээн дээрэһээшье харахада, Владимир Ильичын мүхэшэгүй зоригынь, ерээдүйн һайн һайханда батаар этигэдэгынь ойлгогдоно.

Тэд, мүн инженер Забелинтэйшье хөөрэлдэхэдөө ямар этигэнгеэр, үнэншэмэ тодо һоноор, сэсэн мэргэнээр хэлэжэ үгэнэ, ороноо электрификацилха, тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ индустриализацилха үргэн замай нээгдээд байһаниие һайса ойлгуулна, ухаандань оротор хэлэжэ үгэнэ гээшэб.

Зүжэгэй гол рольнуудай нэгые— инженер Забелинэй ролиие РСФСР-эй габьяата артист Владимир Константинович Халматов наадана. Энэ ролиие хэды хүндэ, орёо бэрхэ байгаашье һаань, артист жэгдэ һайнаар наадажа, урдандаа суурхуулжа һурашанхай, буруугаа мэдэржэ үгэхэгүй хүнэй образые яһала гаргана. Тиибэшье һайнаар бодожо үзэгдөөгүй зарим газар бии. Жэшээлхэдэ, хооһодохо ядахадаа гү, али шадалынь тэрэ зэргэ болоо юм гү, тэрэнэй юундэ зуруул худалдажа ябаһаниинь һайса ойлгогдоногүй, тоб байса тухайлаад абахаар харуулагданагүй. Хэбэрынь анхандаа суута инженер хүн ябаһан аад, мүнөө шэнэ засагай үедэ иимэ ажалтай болоод ябанаб гэжэ, тэрэ зорюута харуулхые оролдожо, үһэрижэ ябаһан байгаа бшуу.

Забелинэй басаган Машын ролиие артистка Валентина Найдакова зохид соонь, һайнаар наадана.

Матрос Рыбаков шуран бэрхэ, альбан жэльбэн, ухаансар һонор хүбүүн байха ёһотой. Тэд энэ талань һайнаар гаранагүй. Урдань яһала һайн образуудые гаргадаг залуу артист В. Самандуев, мүн режиссершье энэ ролиие хайшан гэжэ бүри тааруу зохид болгохо тухай һайса бодожо үзэхэ ёһотой.

РСФСР-эй габьяата артист А. С. Ильинэй наадахада Феликс Эдмундович Дзержинскиин роль хүсэд тодоор гаранагүй. Хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагша бэшэ, харин юрын лэ сэрэгэй хүн шэнгеэр харагдана.

Рольнуудайнгаа багашагуудшье һаа, удаан һанажа ябахаар, һонин образуудые гаргаһан хүнүүд олон. Жэшээлхэдэ, тосхоноой хонхошон Казанок үбгэнэй ролиие РСФСР-эй арадай артист Чойжонима Генинов ехэ шадамараар наадана. Мүн Чуднов үбгэнэй ролиие БМАССР-эй габьяата артист Ц. Б. Дамдинов, тэрэнэй хүгшэнэй—РСФСР-эй габьяата артистка М. Н. Степанова, Скептигэй (юумэндэ этигэдэггүй, уруу дуруу хүнэй)— БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша Б. Г. Аюшин, эксперт Глаголевой — БМАССР-эй арадай артист Б. Н. Вампилов, час заһадаг хүнэй—БМАССР-эй габьяата артист Ж. М. Иванов, юумэ нэхэжэ һууһан һамганай— артистка Д. С. Чимитова, гуйранша хүгшэнэй ролиие РСФСР-эй арадай артистка Н. С. Гендунова гэгшэд һайнаар наадана.

Тиихэдэ шууюур дээрэхи олон зоной хабаадалгатай сценэ хүсэд һанаһанда хүрэхөөр гаранагүй. Энэ сценэ ехэл һониноор, одоол «ошо бутармаар» гаргажа болохо байгаа. Тэрэ сагаймнай шууюур дээрэ «ябажа ябаһан хүнэй гуталай ула удалжа абашахаар», хэлэ амандаа үүрэһэн, жэгтэйхэн хүйхэршүүл байдаг байгаа ха юм.

Оршуулга тухай хэдэн үгэ хэлэхээр. Юрэнхыдөө оршуулга яһала һайн, зөөлэнөөр дуулдана. Тиибэшье, зарим оршуулгадахаар үгэнүүд, «мүлигдэхөөр» мэдүүлэлнүүд бии. Заримдаа тиимэ үгэнүүд зүжэгэй һони, хүсые буурууулхаяа һанана, шэхэндэ хажараар дуулдана. Жэшээлхэдэ, Забелинэй шууюур дээрэ «агитаци» гэжэ хэлэһэн үгые идхамжа, мүн олон газарта дабтагдаһан «часовой мастер» гэжэ үгые час заһадаг, али дархалдаг хүн, Ленинэй хэлэһэн «коробко» зуруул гэһэн үгые багса зуруул, Забелинэй хэлэһэн «экзамен» гэжэ үгые шалгалта гэхэ мэтээр буряадшалхада ямар байгаа гээшэб? Мүн Чудновойдо Ленинэй хэлэһэн «светец» гэһэн үгые дэн (зула) гэхээр байгаа. Маша Рыбаковтой хөөрэлдэхэдөө «минии эсэгын добтолходо» гэжэ хэлэнэ. Юрэ хэлэн дээрэ тиигэжэ хэлэдэггүй «минии эсэгын шамда ороходо» гээд хэлээ һаань дээрэ байха һэн.

Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ «Кремлиин курантнуудые» дахинаа табижа, театрынхид ажалшадые ехээр баясуулба.

Зүжэгые найруулан табиһан залуу режиссер Федор Сахиров бэлигтэй, шадабаритай байһанаа харуулба. Зүжэгые гоёон шэмэглэһэн, тэндэхи байдалые үнэн зүбөөр зураглан харуулһан уранзурааша БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша нүхэр Б. Чернутовай ехэ хүдэлмэри хэһэн тухайнь тэмдэглэхэ шухала.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗУБШЭЛ

ХУРЬГА АБАХА, ТҮЛЖҮҮЛХЭ ТУХАЙ

Ноохо ехээр абадаг болохо тула парти, правительствын даабариие республикымнай колхоз, совхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Тиин энэ жэлдэ ноохо абаха түсэб республика дотор 107 процент дүүргэгдээ. Тиигэжэ нёдондонойхидо орходоо 14 процент ехэ ноохон хайшалагдаа. Хонидой тоо толгойе олошоруулһанһаа, илангаяа харууһа, эдэлүүлгэ һайжаруулһанһаа, наһан, нарибтар ноохотой хонидоо олошоруулһанһаа ноохо абалга энэ жэлдэ һайгаар дээшэлээ гээшэ.

Курумканай аймагай колхозууд 1957 ондо ноохо абалгаяа, нёдондонойхитой сасуулхада, 51 процентээр, эндэхи Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 80 процентээр ехэдхээ.

Зүгөөр ноохо бүри ехээр абадаг болохо бүхы арга боломжомнай бүрин хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ байбал нэгэ жэлэй туршада хонидой тоо толгойе бүри олошоруулжа болохо байна бшуу. Жэшээнь, Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 98 хурьга абажа, хонидойнгоо тоо толгойе 36,9 процентээр олошоруулаа. Тэрэнэй хамта, байгша оной үнгэрһэн 10 һарын туршада республикын колхоз болон совхозуудта хонидой тоо толгой оройдоол 14 процентээр олошоруулагдаа. Тиихэдэ үнгэрһэн 2 жэлэй туршада хонидой тоо толгой 6—7 процентээр олошо-

...партийна, советскэ органууд, колхозой правленинүүд, совхозой үйлэдбэрилэгшэд хонин һүрэгөө олошоруулха тухай һанаагаа тон багаар табина. Энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа боложо, хонидые, илангаяа хурьга түлгэдые гарзалуулха, эхэ хонидые олоор һубайруулха ушар олохон ажахынуудта үзэгдэнэ.

Хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын зорилгоор КПСС-эй обком, Министрнүүдэй Совет байгша оной майһаа январь хүрэтэр нэмэжэ, хэдэн мянгаад хурьга абаха хүндэтэй даабари үшөө апрель һарада хонишодой урда табиһан байна. Энэ даабариие бэелүүлэн, республикымнай хонишод 30 мянган хурьгадые абаад байна. Ноябрь, декабрь һаранuудай туршада республикын колхоз, совхозуудта нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 4 дахин олон хурьган абтаха болоно. 1958 оной мартын эхеэр хонидой хурьгалалга дүүрэхэ юм.

Һаядаа хонидой олоороо хурьгалха үе болохонь. Ноябрь, декабрь һаранuудта хурьгадые һайнаар тэжээжэ абабал, хонидой тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ энэ жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байна.

Хонидые хурьгалуулха гээшэ хонишодой эгээ харюусалгатай хүдэлмэринь мүн. Хонидые илангаяа үбэл хурьгалуулхада бэрхэшээлтэй. Яахадааб гэхэдэ, түхэреэн сүүдхын туршада хонид хурьгалжа байдаг. Тиигээдшье хурьгадые 2—3 час болоод эдеэлүүлжэ байха хэрэгтэй. Хониной фермэнүүд, бригаданууд хурьгадые абалгада, тэдэниие кошарно-базова аргаар тэнжээхэ ябадалда һайн бэлэдхэлтэй байха зэргэтэй.

Һайн бэетэй, тобир тарган эхэ хонин дорюун, тэсэмгэй, шэрхи хурьга гаргадаг. Шадал һайнтай хонид олонхи ушарта эхир, заримдаа гурба, дүрбэншье хурьга гаргадаг, һүтэй байдаг. Тиимэ туладань хурьгалха хонидые һайнаар эдеэлүүлхэ, илангаяа түрэхэ дүтэлхэдэнь шэмэтэй тэжээлээр хооллуулха ушартай. Хэрбээ эхэ хонидые муугаар хооллуулаад байбал тулюур, һариг хурьга гаргаха байна. Тиигээдшье хонид саашадаа бүри туража, бага ноохотой байдаг гээшэ.

Республикын түрүү хонишодой жэшээгээр, эхэ хонидые хурьгалхынь урда тээ һайнаар харууһалһан, хурьгалха үедэнь тусгаар анхаралаа хандуулһан, хурьгадыень шадамар бэрхээр тэнжээн абаһан газарта һайн үрэ дүн туйлагдадаг байна. Зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаһан Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Т. Д. Брылевой, Зэдын аймагай «Октябрь» колхозой хонишон Б. Дондоповой болон бусадай ажал хүдэлмэри энээниие элитээр гэршэлнэ.

Эхэ хонидые ороондонь муугаар бэлэдхэһэнһээ, илангаяа түрэхэ болоод байхадань муугаар хооллуулһанһаа, эдеэлсэ муутай, үльтилэгдэшэһэн бэлшээридэ ябуулһанһаа, мүн үбһэ болон концентрированнэ тэжээлээр дутамаг байлгаһанһаа Хориин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо энэ жэлдэ абаһан хурьгадайнь хахадынь үхөө. Мүн Кяхтын аймагай Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта хурьгад олоороо хоролтодо ороһон байха юм. Эдэ колхозуудай эхэ хонидой ноохон шанар муутай, үлэн наридхатай байна бшуу. Хэрбээ хонид үбэлдөө һайса эдеэлүүлэгдэдэггүй, харууһалагдадаггүй байгаа һаа, ехээр туража, гээлтэ хоролтодо ородог. Тиигээдшье бусад түрэлэй малда орходоо абаһаар хонидой тураһаниие тодорхойлхонь бэрхэтэй байдаг. Тиимэһээ хонидой гарзалхада ямар нэгэн ондоо шалтагаан бэдэрхэ, мэргэжэлтэдые ерүүлхэ тухай эрилтэ хэгдэдэг байха юм гэжэ «Хонин һүрэгые саашадань хүгжөөхэ ба ноохо абалгые ехэдхэхэ тухай» бэшэг соогоо КПСС-эй ЦК, Министрнүүдэй Совет зааһан байна бшуу.

Хонид хурьгалха дүтэлөөд байхадаа 1,1—1,2 тэжээлэй единицэ хараанай гэхэ гү, али 2 килограмм үбһэ; 300 грамм концентрированнэ тэжээл эдихэ зэргэтэй. Хурьгалха дүтэлһэн хонидые сэбэр агаарта ябуулхаһаа гадна, бэлшээридэ удаан байлгалтагүй. Гадна, эхэ хонидые холо туухагүй, бэе бэеынь дайруулха, даруулхагүй, отарын хонидые үсөө үсөөхэн бүлэг болгожо байлгаха шухала.

Түл абалгые эрхимээр үнгэргэхэ хэрэгтэ хурьгадай байрые һайнаар бэлдэхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Үбэлдөө хурьга абаха байра ямар байха ёһотойб? Нэн түрүүн хүсэд, һайса дулаалагдаһан, һалхи һүрьехэгүй үүдэ, сонхонь һайнаар шэглэгдэһэн байха болоно. Газаахи үүдэнүүдынь шадаал һаа үсөөн байха зэргэтэй.

Үбэлдөө хурьгадые абаха байрые һайнаар, зүбөөр бэлдэхын тула сакманна, кошарно-базова аргаар хурьгадые абаха болон тэнжүүлхэ заабариие мэдэхэ хэрэгтэй. Сакманна арга хадаа нэгэ наһанай эхэ хонидые хурьгадтайнь бүлэг бүлэгөөр байлгаха болоно. Тиихэдэ хурьгад эхэһээ һалгатар эхэтэеэ суг ябадаг. Кошарно-базова аргаар хурьгадые тэнжээхэдээ мүн лэ хурьгатай хонидые бүлэг бүлэгөөрнь байлгадаг. Тиихэдээ адуулгын, эдеэлүүлгын, уһалалгын үедэ эхэ хонидынь бүлэг бүлэгөөр хурьгадһаа таһалагдадаг.

Эндэ хэлэгдэһэн аргануудаар хурьгадые абаха ба тэнжээхын түлөө тусгаар байра түхеэрхэ хэрэгтэй. Энэ байра 3 таһагтай, тиигээд нэгэ захын таһаг хурьгалаагүй хонидой байха, дундахинь хурьгалһан хонидой байха ёһотой. 3-дахи таһагтань хурьгаа тэнжээжэ байһан хонид байха болоно. Хонидой байра соо нэгэ эхэ хониндо 1,6 дүрбэлжэн метр, тусгаар дулаалагдаһан байра соо хурьгатай хониндо 2 дүрбэлжэн метр талмай хүртэхэ зэргэтэй. Мүн байра соо нэгэ хониндо 3—4 кубическа метр, тусгаар дулаалагдаһан байра соо 5 кубическа метрһээ бага бэшэ зай эхэ хонин бүридэ хүртэхөөр хараалха. Хонидой байра соо ходо 3 градус, тусгаар дулаалагдаһан байра соо 3—10 градус халуунтай байха.

Түрүү ажахынуудта хонидой хурьгалалга, хурьгадые тэнжээлгэ иигэжэ хэгдэдэг. Хурьгалха хонид түрүүшын байра сооһоо хурьгалха газарта оруулагдадаг юм. Тиигээд хурьгалһан хонин хурьгатаяа тусгаар багахан хаамаг соо оруулагдадаг байна. Тиигээд хурьгаяа һайса танидаг, абадаг болоходоо 3—5-раа амяараа клеткэнүүд соо байлгагдадаг.

Хэрбээ 600 толгой хонитой отарада түл абалгые богонихон болзор соо үнгэргэхэ болоо һаа, 40 гаран тусгаар хаамагууд, бүлэг хонидой хурьгатаяа байха 15—18 таһагуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Иимэ ехэ, бага таһалгануудые түхеэрхэдээ метр, метр хахад үндэртэй, нэгэ метрһээ 4 метр хүрэтэр утатай хаамагууд хэрэглэгдэдэг. Тиигээд гасуунуудые зоожо; тэрэ хаамагуудаа шабын түмэрөөр бүхэлдэг байна.

Һая гараһан хурьгад хайшан гэжэ байлгагдаха зэргэтэйб? Нарай мериносхурьган ехээр даарахагүй, һалхинда дайрагдахагүй ёһотой. Хурьганай эхэһээ гараад, бэеынь һайса хатаад, эдеэлээд, хүл дээрээ хүсэд гарахадань аалихан сэбэр агаарта байлгажа һургаха хэрэгтэй. Тиихэдээ хурьган хүйтэн, нойтон газар дээрэ хэбтэхэгүй ушартай. Жэшээнь, Зэдын аймагай «Октябрь» колхозой түрүү хонишон Бимба Дондопов хүл дээрээ гараһан хурьгадые январь, февраль һарада байрынгаа игаабари таладахи хорёо соо эхэтэйнь гаргадаг. Тэрэ байра соонь солоомоор һайн дэбисхэр хэгдэһэн байдаг. Гадна, хурьгадай томо болохо бүринь сэбэр агаар-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ХИЛЫН СААНАҺАА

Финляндида шэнэ правительство байгуулагдаба

ХЕЛЬСИНКИ, ноябриин 29. (ТАСС). Финляндиин банкын главна директор Б. Р. Фон Фиандт гэгшын суглуулжа бүридүүлһэн правительствын гэшүүдые республикын президент ноябриин 29-дэ томилоо. Шэнэ правительствын гэшүүд парламентда ородог партинуудай түлөөлэгшэд бэшэ байна.

Правительствода иимэ хүнүүд ороо: Б. Р. Фон Фиандт—премьер-министр, П. Хюннинен — гадаадын хэрэгүүдэй министр, К. Кайра — юстициин министр, У. Киукас—дотоодын хэрэгүүдэй министр, К. Лехмус — оборонын министр, Л. Хиетанен—финансын нэгэдэхи министр, А. Карьялайнен — финансын хоёрдохи министр, Л. Кивекяс —худалдаа наймаанай болон промышленностиин министр, Р. Ойттинен — гэгээрэлэй министр, Х. Перттула — газар ажалай министр, П. Кастари — зам харилсаанай болон нииитын хүдэлмэринүүдэй нэгэдэхи министр, А. Суму—зам харилсаанай болон нииитын хүдэлмэринүүдэй хоёрдохи министр. Х. Варис — социальна хэрэгүүдэй министр.

Хүйтэн дайнай политика дахин һэргээхые Даллес дурадхана

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 28. (ТАСС). Һаяар болохоёо байгаа НАТО-гой совещаниин сесси дээрэ Америкын сэрэгэй түсэбэй зүбшэн хэлсэлдэхэ байһан тухай «Нейшн» журнал заажа зуураа, иигэжэ бэшэнэ: НАТО-гой эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо дэлхэй дээрэ ехэ хубилалта болоо, гэбэшье США-гай политика энэ үе соо бүри хубилаагүй, урдынхидаал адли байнаһар. 1949 ондо Советскэ Союзтай хэлсэхэ хэрэггүй гэжэ «Нейшн» журнал бэшэнэ, тиихэдэ бидэнэр булюу хүсэтэй байгаабди,—харин мүнөө үедэ бидэнэр хэлсэхэ хэхэ дурагүй байнабди, яахадааб гэхэдэ, мүнөө үедэ Советскэ Союз булюу хүсэтэй болоод байна... НАТО-гой энээнһээ урда тээхи программань аюултай байһан юм... Хүйтэн дайнай политика мүнөөнэйнь программа бүри аюултай байна. Мүнөө үедэ Европодо ядерна буу зэбсэгэй складуудые байгуулха хүсэлэнтэйбди; ядерна зэбсэг хэрэглэжэ шадаха тусхай частьнуудые һургаха, буу зэбсэг хадагалха, эдэ буу зэбсэгүүдые ашаглаха аргын тушаа хэмжээ абаха, эдэ зэбсэгүүдые хинан шалгаха хүсэлтэй байнабди. Иимэ хэлсээнэй баталагдаад байбал гэнтын дай һүжэрөөхэ аюул улам ехэдэхэ болоно...»

«Советскэ Союзтай хэлсээ хэхэ арга боломжые США шэнжэлэнгүйгөөр НАТО-гой урданай программые бүри аюултай болгохые дурдахана. Энэнь тон аюултай байна» гэжэ «Нейшн» журнал тэмдэглэнэ. «Һаяар Даллес Париж орохонь,—гэжэ журнал заана, — Советскэ Союзтай хэлсээ хэхэ тухай олон тоото дурадхал Даллес буруушааһан юм... Хүйтэн дайнай политикые шэнээр, бүри аюултайгаар бэелүүлжэ үргэлжэлхэ тухай Даллес дурадхана...»

Сири Израиль хоёрой хилэ дээрэ хорото ябуулга хэгдэнэ

ДАМАСК, ноябриин 29. (ТАСС). Сири Израиль хоёрой хилэ дээрэхи байдал улам шангадажа байна гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Сириин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ иигэжэ мэдүүлээ: Сири Израиль хоёрой бүхы хилыень зубшуулан, Сириин сэрэгүүдтэ эсэргүү хорото ябуулга Израилиин сэрэг хэжэ үргэлжэлһөөр. Тэдэнэр Сириин хилын хааруулшадые сэрэгэй туладаанда оруулха гэжэ оролдоно. Ноябриин 28-най үдэр Израилиин сэрэгэй отряд Кафр-Шалия гэжэ тосхоной хойто тээ байрлаад, Сириин хилын хааруулшадые автоматическа буугаар буудаһан байна. Тиихэдэнь сириинхид урдаһаань буудаха баатай болоо. Буудалдаан хахад час үргэлжэлөө. Эблэрэлгын талаар Сири Израиль хоёрой холимог комиссида сириинхид гомдол оруулаа.

Франциин гүрэнэй үри зээли улам ехэ болоно байна

ПАРИЖ, ноябриин 28. (ТАСС). Хуулита газарһаа абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, байгша оной августын 31-дэ Франциин гүрэнэй үри зээли 6853 миллиард франк болоо. Энэнь 1956 оной декабриин 31-нэйхидэ орходоо 483 миллиард франкаар ехэ болоһон байна. Тиихэдэ, гадаадынь үри зээли 47 миллиард франкаар, дотоодынь зээли — 436 миллиард франкаар дээшэлээ.

Бельгиин сенатда

БРЮССЕЛЬ, ноябриин 29. (ТАСС). Евратом болон «ниитэ дэлгүүр» тухай договорнуудые баталха гэһэн шиидхэбэри Бельгиин сенат (парламентын дээдэ палата) ноябриин 28-да абаа.

Эдэ договорнуудые баталхагүй гэжэ сенатор-коммунистнууд голосовалһан байна.

ХУРЬГА АБАХА, ТҮЛЖҮҮЛХЭ ТУХАЙ

(Түгэсхэл)

та бүришье удаан байлгадаг. Тиимэһээ хурьгадынь элдэб үбшөөр үбдэдэггүй. Хуураһ бэетэй, хул дээрээ гараһан хурьгадые ходо газаа гаргажа байхада хүйтэнһөө айхаяа болидог байна. Һэрбээ хониной, хурьганай байрын һайса дулаалагдаһан, һалхи үлеэдэггүй байгаа һаань, досоонь гал түлэлтэгүй. Ямаршье ушарта хонидой дэбисхэрынь хуурай, зузаанаар хэгдэһэн байха болоно.

Үбэлэй үедэ хурьга абалгые һайнаар үнгэргэхын тула хурьгалха хонидые, гараһан хурьгадые үдэр һүнигүй һахижа, харууһалжа байха шухала.

Хурьга абалгадаа хониной отара, бригада һайнаар бэлдэхэ зэргэтэй. Шухала хэрэгтэй болохо үбһэ тэжээл, элдэб түхеэрэлгэнүүд, хэрэгсэл, хонинойдо эдеэ хоол, хубсаһан; ветаптечкэ бэлэн болгогдоһон байха болоно. Түл абалгын ямар ябажа байһан тухайда колхозой правлени, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд ходо анхаралаа табижа байха ушартай. Хониной бригадые дүй дүршэл ехэтэй хүн хүтэлбэрилхэ ёһотой.

Гадна, хонишон бүхэн хонидые саһан дээрэ гү, али байрын газаа тээ хурьгалуулхагүйн түлөө зохихо хэмжээ абаха байна. Һаяхан гараһан хурьгадые удаан эдеэлүүлэнгүй байжа болохогүй. Нарайхан хурьгад 5—6 час эхээ хүхэнгүй байхадаа һуларжа, муудашадаг. Хурьган зарим ушарта эхээ танихагүй ушарһаа удаан эдеэлэнгүй ябаад үхэжэ болохо. Хурьгадые гарамсаар хахад час болоод байхаа уурагаарнь эдеэлүүлхэ зэргэтэй. Уурагаа һайса эдиһэн хурьгад элдэб үбшөөр үбдэдэггүй. Хурьгадые эхэдэнь хүхүүлһэн урда тээ эхынь хүхые маргандовкатай уһаар угаагаад, хуурай болоторынь аршадаг. Тиигээд хүхэнь һааҗа үзөөд, һүнэйнь ходоргой һайнаар гараха байһаниие шалгаха шухала. Меринос болон холимог үүлтэрэй хонидые хурьгалхынь урда тээ хүхыень төбруулаад, ноосыень хайшалжархиха хэрэгтэй.

Шэнэ түрэһэн эхэ хонидые, хурьгадыень шэрээр тэмдэглэхэ байна. Тиигээд эхэ хурьган хоёртонь нэгэ адли номер табидаг.

Мүн һайнаар тэнжээгдэһэн хурьгад мяхалиг, шэгнүүр ехэтэй байдаг гэжэ. Һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ, харууһалагдажа байһан эхэ хонидһоо гараһан хурьгад 3,5—4 килограмм, бүри дээшэшье шэгнүүртэй байдаг. Тиигээд эхэһээ һалгагдахадаа адаг 25 килограмм шэгнүүртэй байха зэргэтэй. Зунай үедэ, хурьгад сүүдэдээ 100 граммаар шэгнүүрээ нэмэдэг байгаа һаа һайн. Хонишод хурьгадые һайнаар абаһан, тэнжээнэйнгээ түлөө, гадна шэгнүүрынь нэмэгдэнэйнгээ түлөө нэмэлтэ түлөбэри абаха болоно.

Нарай хурьгадые гарза хоролтогүйгөөр тэнжээжэ, сүүдэдээ шэгнүүрынь 180—200 граммаар нэмэгдэһэн түлөө хонишод ажалаха ёһотой.

М. Ильин, зоотехник.

Манай республикын һонин

ҺОНИН УУЛЗАЛГА

Бичурын хониной совхозой центр —Шэбэртэдэ республикымнай уранзохёолшод Африкан Бальбуров, Гунга Чимитов, Солбон Ангабаев гэгшэд айлшалжа, совхозой хүдэлмэришэдтэй, Шэбэртын дунда һургуулиин багшанар болон һурагшадтай уулзаба.

1959 ондо болохоёо байгаа Бурят-Монголой литература, искусствын декадада манай уранзохёолшодой ямараар бэлэдхэжэ байһан тухай, мүн ямар зохёолнуудай бэшэгдэжэ байһан тухайда А. Бальбуров тобшохоноор хөөрэжэ үгэбэ.

Һүүлээрнь поэдүүд Гунга Чимитов, Солбон Ангабаев гэгшэд ород болон түрэлхи хэлэн дээрэ шүлэгүүдэ уншажа үгэһэн байна. «Эрхэ бэрхэ хоёр» гэжэ Г. Чимитовэй шүлэгые эндэ сугларгшад һонирхон шагнаа. С. Ангабаевай шүлэгүүдэй ород хэлэн дээрэ уншагдахадань зон мүн лэ һонирхон шагнаба.

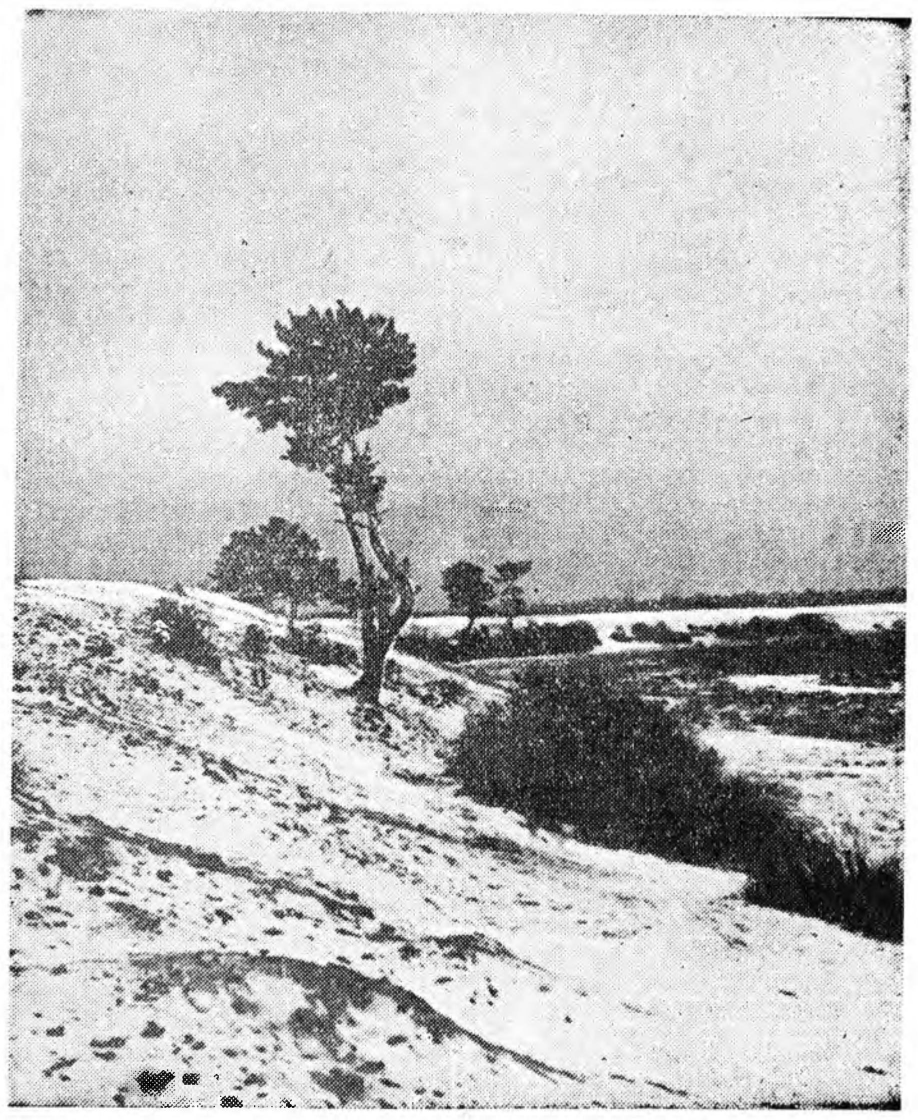
Иимэ уулзалганай эндэ түрүүшынхеэ болоһон хадань зон һонирхоһон, һайшааһан байна. Уулзалганай һүүлдэ совхозой партийна организациин секретарь Б. Цыренжапов уранзохёолшодто баяр хүргэхэтээ хамта, «үхибүүдэй пьесэ гэжэ огто үгы байна, таанад, уранзохёолшод энэ ехэ дутагдалые зайсуулжа, хүүгэдэй һайн һайн пьесэнүүдые бэшыт» гэжэ уряалаа. Тэрэнэй һүүлээр Шэбэртын дунда һургуулиин директор нүхэр Молонов айлшадтаа мүн лэ баяр хүргөөд, иигэжэ хэлэбэ: «Бидэнэр үндэһэн хэлэн дээрэ ородой болон дэлхэйн классигуудай зохёолнуудые уншаха тон дуратайбди. Тэдэнэй зохёолнуудые олоор оршуулхыетнай иланхаяа Гунга Чимитов, танда ехэтэ хүсэнэбди».

Эдэ зохёолшод Бичурын аймагаар ябаад, Кудара-Сомон, Кяхта, Зэдэ, Сэлэнгэ ошохо.

Вл. Жалсаков.

М. ГОНЧИКОВ

Талын нарһан...

Бартаа тайгаһаа айлшалжа
Баян таладам ургаһан,
Мүнхэ наһаяа наһалжа
Минии нютагые гоёоһон,
Аалин намдуу һэбшээндэ
Аляархан найганаш,
нарһан, нарһан...

Эдир багахан ябахадаа
Эжэлнүүдтээ ерэдэг һэм
хажуудаш,
Алтан оройеш мэргэлхэдээ
Арайл хүргэдэггүй һэм шулуугаар.
Бага наһанайм жэлнүүдые
Баяраар үнгэргэлсэһэн
нарһан, нарһан...

Мүнөө бишни холоһоо,
Москва хотоһоо айлшалаалби.
Угаа залгаһан нютагтаа
Удаан амаралтаар ерээлби,
Урдынгаа шарайе ногооруулан
Угтааш намайгаа,
нарһан, нарһан!..

Д. Чимитовэй фотоэтюд.

КОЛХОЗДО ЭМХИДХЭГДЭҺЭН РАДИО ДАМЖУУЛГА

«Алцаг хэлэнэ», «Алцаг хэлэнэ» гэжэ Ториин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй гэрнүүдтэ радио соносхоно. Колхознигууд тэрэниие ехэтэ һонирхоһон, анхаралтайгаар шагнаба.

Алцагай долоон жэлэй һургуулин багша нүхэр Табдаев радиоузелай микрофоноор дуугаржа эхилээ. «Хүүгэдые сэмүүжүүлхэ түлөө түрэлхидынь харюусалгатай юм» гэһэн дамжуулга хэбэ. Тиихэдэ һуралсалай жэлэй түрүүшын четвертьдэ һурагшадай ямараар һураһанай дүн тухай түрэлхидтэнь хөөрэжэ үгөө.

Удаань Алцагай медпунктын фельдшер Раиса Мамечева микрофондо ерээд, «Ушханай хаиядаһа тэрээнтэй тэмсэхэ, үбшэнһөө хайшан гээд һэргылхэ ёһотойб» гэһэн хөөрэлдөө хэбэ.

Алцагай долоон жэлэй һургуулин багшанарай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн иимэ радио дамжуулга саашадаа үе үе хэгдэжэ байхаар хараалагдана.

Н. Цыбенов.

Шэнэ киноаппаратура

Мүнөө республика доторнай 4.. шахуу киноустановко бии. Гадна жэл бүри шэнэ киноаппаратура абтажа, тодхогдоно.

БМАССР-эй Культурын министерствэдэ стационарна 30 гэжэ киноустановко һаяхан абтаа. Энэ аппаратура 200 хүнэй багтаха клуб соо тодхогдожо, кинофильмнүүдые таһалгаряагүйгөөр харуулха юм.

Кабанскын, Тарбагатайн, Заиграйн, Закаменай, Кяхтын, Хэжэнгын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Түнхэнэй, мүн бусад аймагуудай клубтурын таһагуудта шэнэ киноаппаратура эльгээгдэжэ байна.

Л. Гроссман.

Бүхэсоюзна шэнэ выставкэнүүд

Ноябрь—декабрь һаранууд манай ороной түб хото Москвада Бүхэсоюзна хоёр выставкэ нээгдэбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ библиотекэ соо номой, уранзурагай Академидэ — уранзурагай, графика ба скульптурын выставкэ эмхидхэгдээ.

Уранзурагай выставкэдэ табигдаһан олон тоото зурагай дунда манай республикын уранзураагша, БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша Мария Шестаковагай акварельна эскизүүд бии. Мария Шестакова композитор Рязовай «Голой толон» гэжэ баледэй геройнуудай үмдэхэ хубсаһанай зурагуудые тон гоёор уралан зураһан байна.

Мүн Москвагай уран зураашан Иосиф Брюлин «Хитад ошохо замдаа» гэжэ акварельнэ олохон зурагуудые табяа. Тэрэ тоодо «Үглөөгүүр Байгал дээрэ», «Уланууд», «Шахтернуудай городок», «Бурят-Монголой хада уланууд» гэһэн гоё зурагууд бии.

Номуудай выставкэдэ табигдаһан гоё һайхан хабтаһатай, зурагуудтай олон янзын номуд советскэ хэблэлэй 40 жэлэй туршада али зэргэ урганһаниие эли тодоор харуулха зуураа, иланхаяа национальна хэблэлэй тон ехээр хүгжэһые балшыса баримтална.

Выставкын экспонадуудай дунда Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэлээр гаргагдаһан гоё гоё номууд харагдана. Бурят-Монгол словарь, 1956 ондо шэнээр хэблэгдэн гаргагдаһан Хоца Намсараевай «Үүрэй толон», Борис Семичовой «Түбэдые шэнжэлэгшэ Г. Ц. Цыбиков» гэһэн, мүн бусад ном олониие һонирхуулна. Выставкэдэ табигдаһан номуудай гартаа барижа хараха, тэндэнь байгаад уншаха эрхэ халагшадта олгоһондонь Ленинэй нэрэмжэтэ библиотекэдэ хүнүүд баяр хүргэнэ.

В. Покровский.

Тахяа бүриһөө 104 үндэгэ абаа

Бичурын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тахяашан Епистемия Свинкина нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой юм. Тахяа, дальбараануудые хоролтогүйгөөр, зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ түрим ехэ наринаар сахидаг байна. Нүхэр Свинкина тахяа бүриһөө 100 үндэгэ абаха гэһэн социалистическэ уялга абаад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргээ гэбэл, тахяа бүриһөө 104 үндэгэ абаба.

Һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нүхэр Свинкина РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Н. Михайлов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой музейдэ табигдаһан зүйлнүүд. **Е. Ринчиновагай** фото.

Монголой айлшад

Монголой Арадай Республикын «Оч» гэжэ худөө ажахын нэгэдэлэй түлөөлэгшэд Кударын аймаг ерэбэ. Тэдэнэр аймагай колхозуудаар ябажа, ажахы бэлон соёл культуратай танилсана. Айлшад Ждановай нэрэмжэтэ, «40 лет Октября» колхозуудай ферме, бригадануудаар ябажа, ажалай аргатай хидхэлэ, ажалай түлэбэриие һонирхоо.

С. Таханов.

ДЕКАБРЬ

(Фенологой тэмдэглэл)

Декабрь —Байгал шадар болодог шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй түрүүшын һара мүн. Үдэр ерэхэ тудам наранай элшэ һуларжа һарын эсэс багта хүйтэн бүри шангардаг. Гол горхоной мүльһэн хүшалтань улам зузааран, газар гүнээгүгөөр хүрэдэг.

Энэ үедэ Байгал далай үшөө хүрөөдүй, дольгиёо эбхэрүүлһэр байха. Далайн эрье зубшан хирхатгажа хүрэһэн мүльһэн дольгиндо хэмхэрэн дабхасаад, һүртэй үндэр мүльһэн эрье бии болодог. Байгал шадар энэ үеэр саһа шуурган ходо болохо, хада хабсагай тооһотон харагдаха.

Заримдаа иигэбаритай дулаан үдэрнүүдэй болоходо, дал дээрэхи саһан хайлажа, ялаб ялаб дуһалан байха. Тиигэжэ байтараа таб яб хүрэшэхэ.

Үбэлэй түрүүшын һарада далайн эрье зубшан ондоо тээхиһээ һургүй дулаан байдаг юм. Жэшээлхэдэ, Байгалай эрье шадархи Бабушкин городто декабрь һарын дундаа жэшээ ...хэ 11 градус хүйтэн болодог һаа, Сэлэнгэдэ 23 градус байдаг. Зунай халуун наранай элшэдэ дулааһан далайн эхэ уһан нартала, үбэлдөө дулаан амисхаалжа эрье шадархяа дулаасуулдаг. Халуун зунай болоо һаа, Байгал ехээр оройтожо хүрэдэг юм.

Декабриин 21-дэ эгээн богонихон үдэр болодог. Декабриин 22-то үдэр һүни хоёр тэгшэдэг. Тэрэнэй удаа үдэр нэмэжэ тээшээ дүхэнэ. «Наран—зун тээшээ, үбэл—хүйтэрхэ тээшээ» гэжэ арад зон мэргэнээр хэлэдэг бшуу.

нэгэ бага саһан ородог юм.

Декабрь һара шуу шонхорой, аягүрөөлэй амидаралда ехэ гэрхэтэй һара гэжэ тоологдоно. Саһан дороһоо тэжээл олохонь тэдэнэй хахада юм. Гүрөөһэн, хандагай, һогоов, буга гэхэ мэтэ аһаар байдаг газар бэдэржэ байрладаг.

Шонхоруудай эдеэ хоол бэдэржэ, бүхэли һүниндөө агнуурида гарадаг, үнэгэн сабшалан, поли дээгүүр хулганаанай мүрөөр мүрдэдэг. Хуһатай тайгада— хура, хубшэдэ — һойр, гол горхонуудай ольтирогууд дээгүүр — т о р х и р у у байрлаадаг. Турлааг, хирээ гэхэ мэтэ шубууд хүнэй байрада дүтүүр бэлдэг.

Декабрь һарада мүльһэн дороһоо загаһа барилга түлэг дундаа байдаг, агнуури үргэнөөр эрхилэгдэдэг.

И. Котов.

СҮҮДЭЙ ЗААЛҺАА

Хориин аймагай «Победа» колхозой бухгалтер Вахрушев Петр Михайлович, мүн ДОСААФ-эй дэргэдэхи шофернуудай курсада һурадаг Вахрушев Анатолий Васильевич гэгшэд энэ оной ноябриин 27-до «Рекорд» ресторан соо архидаад, стол дээрэхи юумэ адхаһан, скатертинень муухай болгоһон байна. Ресторанай хүдэлмэрилэгшэдэй хориходо, тэдэниие элдэб муухай үгэнүүдээр хараагаа.

Эдэ хоёрые милициин хүдэлмэрилэгшэдэй бариха гэхэдэ, нэгэнэйнь шинелиин заха А. Вахрушев таһа татаһан байна. Нүгөөдэ Вахрушевай үмдэжэ ябаһан билинха сооһоо шүбгэ олдоо.

Улан-Удын Советскэ районой шүүхэ дэхи участогай арадай сүүд «Эдэ муу аяг ааша гаргаһанай түлөө харюусалгада хабаадуулха тухай 1956 оной декабриин 19-нэй РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай үндэһөөр эдэ хоёрые 7 хоногор түрмэдэ хааха гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

А. Мороков, арадай сүүдья.

Редакторай орлогшо **О. ГОМБОЕВА.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00596. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 5738.